

Az osztrák polgári törvénykönyv 125 éves.

Az osztrák polgári törvénykönyv százhuszonöt éves évfordulójáról emlékezik meg dr. Otto Leonhard, az osztrák legfelsőbb bíróság tanácselnöke a Neue Freie Presse karácsonyi számában. Felidézi a törvénykönyv keletkezésének, megalkotásának körülményeit és felteszi a kérdést, hogy az egyén és az állam viszonyában beállott eltolódás szükségessé teszi-e új polgári törvénykönyv alkotását?

Az Optk. a felvilágosult abszolútizmus alkotása. Kítűnő osztrák bürokraták műve. A felvilágosult abszolútizmus törvényalkotásokkal, kodexekkel akart hivatalnoki, bírói szervezetének feladata betöltésére útmutatást adni.¹⁾ A törvénykönyv alkotásánál forrás volt az akkor érvényben lévő „gemeine Recht”, melynek alapja a justinianusi római jog németországi recepciója volt; továbbá a régi német jog, mely a római jog erős hatása ellenére élt a nép jogi felfogásában és végül az akkor bölcséleti, jogtudományi alapon felépített természetjog. Az osztrák polgári törvénykönyv szerkesztőinek nagy szerencséje volt, hogy a természetjog szabályait a gyakorlati élet követelményei szerint építették fel és az ember társas lényét vették figyelembe. Mint Franz Klein mondja, az osztrák polgári törvénykönyv szerint az ember nem száraz pedáns és bürokrata, sem *nem hatalomvágyó zsarnok*, de épen úgy *nem báb, aki a felsőség fejével gondolkodik és akit a vezetők ide-oda rángathatnak*, hanem élettel teli, erős, mozgékony ember, ki ügyeit maga intézi és javát maga megtalálja. De a kodex tekintettel van arra, hogy az *egyén: a közösség tagja* és igyekszik az érdekellentéteket a méltányosság alapján megoldani. A bírót köti ugyan a törvényhez, de szabad törvényt magyarázatot enged. A törvénykönyv életbelépése után igen szabad, az élethez alkalmazkodó bírói törvényértelmezés fejlődött ki.

Németországban a Savigny-féle történeti iskola megakadályozta, hogy a római jog helyébe a német néplélekből fakadó jog lépjen és így fennmaradt a néptől idegen jog és a jogtól idegen nemzet. Ehhez járult a német bírói gyakorlat túlságosan tudományos, száraz elméleti iránya, mely végül is az ú. n. „Justizkrise”-re vezetett. Ez magyarázza meg a német jog legújabb forradalmát is.

Az osztrák polgári törvénykönyv már számításba vette az egyén társadalmi jellegét, a jog népjóléti célját, a méltányosságot és így ma is használható. *Ausztriában nincs szükség szabadjogi iskolákra, a népi érzés hangsúlyozására a bírói gyakorlat-*

¹⁾ A diktatúrák kodifikáló hajlamára lásd ifj. Nagy Dezső: „Politikai diktatúra és magánjog” című tanulmányát Polgári Jog I. évf. 189. old.

ban, az *Optk. épenűgy jó volt a liberális korszakban, mint a mai keresztény-rendi rendszerben is.*

Az osztrák magas bíró megállapításához csak örömmel fűzhetjük hozzá, hogy a magyar magánjog, mely sohasem volt nagyfokú római jogi hatás alatt és amelyet a bírói gyakorlat és a nép jogérzete alakított ki mindig a mindennapi élet szükséglete szerint még kevésbé szorul forradalmi, gyökeres átalakításra, csak szerves, egészséges továbbfejlesztésre, helyességén az új idők megrázkódtatásai sem változtattak. Dr. Szladits Károly „Grosschmid és a kötelmi jog” című kitűnő előadásában²⁾ részletesen bebizonyította, hogy a magyar Magánjogi Törvénykönyv Javaslatában mindazok a modern eszmeáramlatok követelményei már megvalósulnak, a közösségi gondolat, az érdekkiegyenlítés elve épenűgy, mint a jogbiztonság és az anyagi igazság összeegyeztetése, az érdekvédelem kiépítése.

ifj. dr. Szigeti László.

Országos Jogászgűylés.

A magyar jogászság az első Országos Jogászgűylést 1870-ben tartotta és a gazdasági virágzás és fellendűlės korszakában 1896-ig 11 Országos Jogászgűylést tartott. 1896. után már csak hosszú késedelemmel, 1911 évben tartotta meg a jogászság országos gűylését és ez alkalommal, az 1911. október hó 19-én tartott teljes ülésen mondotta ki Nagy Ferenc mint elnök a gűylés azt a határozatát, hogy a jogászgűylés azt a kívánságát fejezi ki, hogy a magyar jogászegylet rendezzen ezentűl is, időközönként, lehetőleg minden 3 évben jogászgűylést.

— Miről is van szó? — kérdezi dr. Nagy Ferenc a megnyitó teljes ülésen. — Arról, hogy a magyar jogászság egyeteme, úgy az elmélet mint a gyakorlat emberei felűl-emelkedve pártokon és osztályérdekeken, képviseljék és fejezzék ki a magasabb jogászi közvéleményt, mely azt akarja, hogy ebben az országban jog és igazság uralkodjék. A jogászok parlamentjének nevezi Nagy Ferenc az országos jogászgűylést, mely alkalmas volt és alkalmas arra, hogy a törvényhozó parlament működését előkészítse.

A világháborúnak és az ezt követő eseményeknek tudhatjuk be azt, hogy a legközelebbi jogászgűylést csak 1928-ban tartotta meg a magyar jogászok egyeteme és aki emlékezik az ott lefolyt előadásokra és vitákra, nemcsak örömmel gondol erre a megnyilatkozásra, hanem szükségét érzi annak, hogy ez a megnyilatkozás úgy, mint ahogyan azt az

²⁾ Magyar Jogászegylet Értekezések IV. évf. 1—2. szám, 5. oldal.